

విమర్శ

‘వెధవ కుక్క ఇంటిలో కొచ్చేస్తోంది ఏయ్! అవతలికి పో’

నా యింటిలో నే నోస్తోంటే ఇదేమిటి ఇట్లా అంటారు పిళ్ళ

అబ్బ చూడమ్మా ఈ పాడు కుక్క కదల్చు

నదుమ్మీద ఒళ్ళిపి పడనీ కుయ్యోమంటూ ఆదే అవతలికి ఛనుంది

‘వెధవకు ఆ పనే చెయ్యాలి ఉండు దీని పని చెబుతాను ఏయ్! పద, ఇప్పుడు పద’

అమ్మో చచ్చాను అమ్మాయి చేతిలోని బడితెను చూసి వాకిట్లోకి పరిగెత్తాను కానీ ఇదేమిటి? ఇది నా యిల్లు నా ఆస్తి నా సర్వం నేను ఈ ఇంటి యజమానిని ఆ ముందరింటిలో పూలహారం వేసిన ఖాటో నాది

నా భార్య కామేశ్వరికి ఇప్పుడు మొహాన బొట్టు-లేదు తల దువ్వి పూలు పెట్టుకోదు ఆ కళ్ళెప్పుడు కాటుకతో కళకళలాడుతూ అవర లక్ష్మీదేవిలా వుండేది ఇప్పుడు దైన్య దేవతలా తిరుగుతోంది

మెయిను బజారులో నా ఆహారదాన్యాల సరఫరా కాంట్రాక్టు వ్యాపారం ఇప్పుడు మా పెద్దవాడు చూస్తున్నాడు దర్జాగా నాలాగే నా కారులో వెళ్ళొస్తుంటాడు మా సంస్క హాలులో సైతం నా తైలవర్ణ చిత్రం తగిలించారు మా పెద్దవాడు దానికి రోజూ పూలహారం వేసి బత్తీలు వెలిగిస్తూంటాడు మరి ఆదే నేనక్కడి కెడితే-మా నౌకర్లు సైతం ప్రొద్దున్నే వెధవ కుక్కాచ్చించేమిటి అని నన్ను

తరిమికొడతారు ఈ సంస్కకంతా యజమానిని నేనేనని ఎంత అరిచి చెప్పుకున్నా ప్రయోజనం శూన్యం కదా? నన్ను ఇంతేనీ రాళ్ళతో తరిమి తరిమి కొడతారు ఇంకెలాగ?

హానీ నా సంతకే కదా మీరు అనుభవించండి నాకు కాస్తంత కబళం వెయ్యండి తిని ఈ పంచనే పడివుంటాను అని ఎంత హీనంగా మొత్తుకొన్నా నన్ను తరిమి కొడుతూనే వున్నారు మొన్న మా చిన్న వెధవయితే నా మీదికి రూళ్ళ కర్ర వేసిరాడు అది నా వెనక కాళికి బలంగా తగిలి నాలుగు గంటలు నెప్పట్టింది ఆ దెబ్బకు ఐదు రోజులై యింకా కుంటుతూనే వున్నాను

వెధవా నేను మీ నాన్నురా కొడతా వేమిటి అని ఏడ్చి చెప్పుకొన్నాను అయినా పొగరుగా వేసిరాడు వాడు

నా ఇల్లు నా వాళ్ళు నా ఆస్తి నా సర్వస్వం ఇదంతా రోజుల తరబడి దుఃఖిస్తూ చెప్పుకొంటున్నాను అయినా పిడికెడన్నం పెట్టలేదు మా వాళ్ళు

పాపాత్ములు ఎదురించి కొట్టంలో వున్న నా శత్రువు రామన్నామి భార్య అలివేలే ఎంతో మేలు నేను కుంటుకుంటూ ఏడుస్తుంటే దయగా పిల్చి వొళ్ళు దువ్వి కాస్తంత కబళం పెట్టి నా ప్రాణం కాపాడింది లేకుంటే చూసి చూసి నానా పెంటలన్నీ తినటం నాకు సరిపోదు ఆకలితో చచ్చియినా పొదును కాక!

నిజంలో రామన్నామిని నా బాకీ కట్టలేదని వీధిలో కిడ్నీ జోడుతో కొట్టలేదా నేను? అలివేలును అనరాని దుర్భావలాదలేదా? అవన్నీ మరచి కానీని ఎంగిలి మెదుకులైనా విదిలిస్తోంది ఆ పుణ్యాత్మురాలు

* * * *

కాస్తంత కునుకు పడితే అందులోంచి ఎన్నో జ్ఞాపకాలు నాకు! నిజంలో ఎన్ని పాపాలు చేశానో అనిపిస్తుంది నాకు ఒక్కోసారి! మా గుమాస్తా గురవయ్యను కోపమొచ్చి పనిలోకి రావద్దని తరిమి-కొట్టాను గురవయ్య దీనంగా మొర పెట్టుకుంటూ కాళ్ళు పట్టుకున్నా తన్ని తగలేశాను బోలెడు పిల్లల్ని వెంటేసుకుని అతడి భార్య కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటూ ఎండలో నిల్చింది నేకర్ల చేత తన్నించలేదా ఆనాడు వాళ్ళని? గురవయ్య చేసిన తప్పుమిటి? ఈ జీతం చాలింది, మరో వదయనా కలిపివ్వండి రాత్రింబగళ్ళు మీకు చేసే చాకిరికి రెండు పూట్ల కూడయినా తిననివ్వండి! అని గట్టిగా అడిగాడు అంతే తరిమికొట్టాను ఈ దేశమే వొదిలి వెళ్ళిపోయారు వాళ్ళు ఓ పది రూపాయలు వేసిచ్చి వుంటే ఎంత బావుండేది అమ్మో! నేకర్లను ఇలా మరిపితే యావయినా వుందా! మరి ఆజ్ఞాత భక్తుడిగా ఏడుకొండలవాడి హుందీలో లక్షలకు లక్షలు అర్పించుకున్నానే మరి వారు దేశం వొదిలి వెళ్ళిపోయారా అంటే వారికి భగవంతుడలా రాసి పెట్టాడు బాగుంచే! ఆజ్ఞాత భక్తుడిని నేనూ అంటే అది వేరే విషయం నేను చేసిన పాపాలకు ప్రతి-హారంగా అలా అర్పించుకున్నాను ఆ భగవంతుడి దయవల్లే కదా ప్రతి సంవత్సరం ఆహారదాన్యాల కాంట్రాక్టులు నాకే వచ్చేవి అంటే అదికూడా వేరే విషయం మంత్రులకూ సెక్రెట్రీలకూ పోసిన లంచాలతో పోలిస్తే భగవంతుడికిచ్చింది తృణ-ప్రాయమే! ఎటో డ్లీ కంట్రాక్టులు నాకే వచ్చేలా చేసుకునేసరికి భగవంతుడే దిగివచ్చినంత పనయ్యేది

కంప్లీటుగా నాలుగు జిల్లాల ఆహారదాన్యాలు నా కాంట్రాక్టు ద్వారానే సప్లయ అవుతుండేవి బియ్యం, గోధుమలు, పప్పుధాన్యాలు, చక్కిర సర్వే సమస్తం నా కాంట్రాక్ట్!

గోడవున్నలో - వాటిల్లోకి మద్దిపెళ్ళలు, ఇసక, రాళ్ళు లారీలతో తోలించి కట్ట చేస్తుండేవాడ్ని చక్కిరలో అదేదో సుద్దపాడిని సవరణ్ లారీ తెస్తుండేది చౌక ధుకాణాల ముందు ఎండలో క్యూలో నిల్చుని కొన్న ఎన్ని వేలమంది తెలుగు ఆదవడచులు వాటిని తెట్టుకుంటూ చెరిగి పోసుకునేవారో! ఆ తెట్టన్నీ భగవంతుడికి - నా పెట్టేడికి

భాగ్యరాసులోచ్చి పడేవి ఎంతమంది పేద ప్రజల కష్టార్థమో ఈ భాగ్యరాసులన్నీ అందుకు భాగస్వామిని నేనే కాదు మంత్రులు సెక్రెట్రీలు సైతం వారికి ఇలాగే జన్మాంతరం శిక్షలు పడివుంటాయో? ఏమో నాకెలా తెలుసు? అయినా వాళ్ళు సైతం మరోరూపంలో నాకు కన్పించకపోతారా?

* * * *

ఆకలవుతుంటే దొక్క రెగిన పడుతోంటే లేచి టక టక చెవులు విదిలించుకొన్నానో లేదో ఆ పూర్వ స్మృతులన్నీ పారిపోయాయి ఆకలి ఆకలి మండిపోతోంది నాలుగు పగళ్ళు దాటిపోతున్నాయి రామన్నామి, అలివేలు ఎటు వెళ్లారో కూడు వేసే దిక్కు లేదు రెండు మధ్యాహ్నాలు సైదు కాలువ నీళ్ళు తాగి ఆకలిని అణచుకొన్నాను అలాగే పడుకొన్నాను నా సొంత యింటి ముందు నాలుక వేలాడేసి రోజుకుంటూ ఎన్ని గంటలు ఆశగా నిల్చొన్నా ఒక్కరూ నా గతి చూడరు కదా! ఓ రాత్రుప్పుడు ఆకలి అంటూ హృదయ విచారకంగా ఏడ్చేశాను కూడా ఎవడో అవతలింటివాడు కోపంతో పరిగెత్తుకొంటూ వచ్చి పెద్ద బండరాయి వేసిరాడు నా మీదికి దైవమా అంటూ ప్రాణాలుగబట్టి పరిగెత్తాను లేకుంటే ప్రాణాలే పోయిందేమి నా యింటివాళ్ళు నోరెత్తలేదు కదా నవ్వి పూర్కొన్నారు

మరిప్పుడెలా? కడుపు మండిపోతోందే

ఇజ్జా ఇజ్జా ఇజ్జా హమ్మ బాబూ! ఎవరో పుణ్యాత్ములు కబళం వేస్తున్నారు వెంటనే చెవులు రిక్కించి పిళ్ళలు బిగబట్టి ఆ శబ్దం పస్తున్న వీధి చివరికి లేని సత్తువ తెచ్చుకొంటూ పరుగుపెట్టాను అతనెవరో పాపం అరిటాకు నిండా పెరుగన్నం వేసిరాడు కానీ నాకన్నా ముందే సింహల్లాంటి బలమైన కుక్కలు జొరబడి ఒకటి తినడం మరొకటి వోర్షలేక గర్లు గర్లుమంటూ పోటీల మీద దాన్ని ఆరగించేస్తున్నాయి ఏమయితే అదవుతుందని నేనూ వాటిలోకి జొరబడ్డాను అంతే ఆ కుక్కలు నాలుగూ భయంకరంగా పళ్ళు ఖైట పెట్టి అరుస్తూ నన్ను కుమ్మేస్తూ అవతలికి నెట్టేశాయి ఒకటి నా మెడ మీద కొరికేసింది మరోపాటి పంజాలతో నా మొహాన్ని కొట్టి బరికేసింది నేను తిరగబడి పళ్ళు ఖైట పెట్టి అరిచాను నోరెత్తవంటే చంపి కండలు తీస్తామంటూ అవి నాలుగూ మీదికి ఒకేసారి లంఘించాయి

భగవంతుడా ఆ కూడూ వద్దు పాడూ వద్దు
ప్రాణాలు దక్కించుకుంటే అంతేచాలు ననుకొంటూ
తోక ముడిచి వెనక్కి వెనక్కి వొడిగి నా ఓటమిని
తెల్పుకుంటూ పారిపోయి కొట్టం ముందుకొచ్చి
పడుకున్నాను మెద మెద నుండి కారుతున్న నా
నెత్తుదీని నేనే నాక్కుంటున్నాను మెద మెద, కంటి
మీది గాయాలు బాగా నొప్పుడుతున్నాయి అలాగే
కునుకులోకి జారిపోయాను

'అయ్యో' దీన్ని బాగా కొరికేళాయి కదయ్యా ఏవో
మగతలోంచి ఏదో పరిచయ స్త్రీ కంఠం పలుకు-
తోందా మాటల్ని

'మనం నాలుగు రోజులు పూల్లో లేము కదా
దీనికింత కూడు పెట్టి దిక్కులేక దిబ్బలు తగిలించు-
కుని ఎలా పడిపోయిందో చూడు పాపం' రామన్యమి
గొంతు అడి

ఎంతయినా కుళ్ళ జాతికి ఎంత విశ్వాసం
చూడయ్యా తిన్నా తినకున్నా మనింది ముందే
కాపుదారి కాస్తాంది సూడు అలివేలు నా వొళ్ళు
దువ్వంది నేను బాధగా మూలిగాను ముక్కులు
వెళ్ళబెట్టి ఏడ్చాను నా మెదమీది వుండు కడిగి ఏదో
నూనె రాచింది రెండు గంటలయ్యాక నాకింత అన్నం
బిడ్డకు పెట్టినట్లు దగ్గరుండి తినిపించింది
అలివేలు

తల్లీ నీ రుణమెలా తీర్చుకోను నిన్ను ఒకప్పుడు
నానా దుర్గావలాదానే నీ భర్తను జోడుతో కొట్టానే
అనిదుఃఖిస్తూ పశ్చాత్తాపపడ్డాను

రామన్యమి వనిదతాడు అలివేలు కూలికడు-
తుంది అమె మధ్యాహ్నానికెప్పుడో యిందికొచ్చి
యింత కూడు పడేస్తుంది నాకు అంతవరకూ
కడుపు కాలుతుంటుంది నాకు అందుకని అమె
పచ్చేలోగా తిండేమయినా దొరుకుతుందేమోనని

భూమి మీది అణువణువునీ వాసన చూస్తూ
తిరగటం రివాజా నాకు

రోజు పైదు కాలువల వెంట నడుస్తూ ఏదో
తిండిని పసికట్టాను కానీ అవే రెండు ప్రాణులు

పైతం వాడిని సమీపిస్తున్నాయి వాటి కళ్ళు
వాటి రెండు కళ్ళు కూడా నాకు పరిచయమే
అవికూడా నా పైపు 'అరె నువ్వా' అన్నట్టు చూసినా
నిర్లక్ష్యంగా ఎంగిలాకును లాక్కుంటున్నాయి నాకు
వొళ్ళు మండి గయ్యమని వాటిని ఎదుర్కొన్నాను
అవి భయపడుతూనే వెనక్కి వొడిగి నా పైపు
చూశాయి అందులో పెద్దది

'నేను మంత్రిని నేను మంత్రిని' అంది కాస్త
చిన్నది

'నేను సెక్రెట్రీని నేను సెక్రెట్రీని' అంది వాటి
మొహాలు అప్పుడు జ్ఞాపకమొచ్చాయి నాకు ఓహో
మీరు ఒకప్పుడు నావద్ద లక్షలకు లక్షలు లంచాలు
భోంచేసిన వాళ్లనా మీకు పంది జన్మలో చ్చాయన్న
మాట అన్నాను అవి అవునన్నట్టు తలలాపుతూ
రాచరికంగానే అవతలికి పరిగెత్తాయి

అవేళ నా ఏదవ వర్షంతట పెళ్లి పందిరంత
హిమయనా వేశారు మంత్రాలు బ్రాహ్మణ
ఆరగింపులు అయ్యాక పేదలకు హిమయనా నిందా

ఇ'వేమన' పద్యాలు

భూమి తనదటన్న భువనేశ్వరుడు నవ్వు
దానహీను జూచి ధనము నవ్వు
ప్రాణభీతు జూచి పరగయముడు నవ్వు
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ

అన్నదానం చేస్తున్నారు అన్నలు ఆరగిస్తున్న ఆ మొహాల్లో ఎంతో తృప్తి ఆనందం ఓ మూల నిల్చిని అన్నీ గమనిస్తున్నాను పేదలకు పైతం లోపం చెయ్యకుండా పండివంటలు, లడ్డూలు, పెరుగన్నం వడ్డిస్తున్నారు నాకు నోరుండి అబ్బ! నేనూ అవన్నీ తినేస్తే ఎంత బావుణ్ణి అనిపించింది ఆశగా లోనికి వెళ్ళాను

నన్ను దూరం నుంచి చూసిన నా పెద్ద కొడుకు విన వినా మండిపడుతూ వచ్చి ఏయ్! రంగడూ, ఆ వెధవ కుక్కని అవతలికి తరుము అని కేక లేశాడు

'అది మా కుక్కలేయ్యా ఏయ్ జజ్జా ఇలా రావో మూల బంతెలించి అలివేలు నోటి నిండా పెరుగన్నంతో నవ్వేస్తూ అంది అక్కడికి పరిగెత్తాను నా వొళ్ళు దువ్వి పక్కన కూర్చోబెట్టుకుంది అలివేలు ఎంత దయ నా మీద వొళ్ళి ఎవో పండివంటలు, లడ్డూ పెరుగన్నం దాచుకొచ్చి పాకలో నాకు తినిపించింది అబ్బ ఎంతకాలం తర్వాత తినగలిగాను యింత మంచి తిండి అనిపించింది నా జన్మకాలా ఆ వొక్కసారే అలాంటి తిండి తినటం

విముక్తి

పూళ్ళ కరువొచ్చింది అన్నారు ఎండలు మండిపోతున్నాయి ఎక్కడా నీళ్ళ చుక్క లేదు పావుకార్లు మాత్రం ముప్పుటలా బాగా భోంచేస్తున్నారు పాత్రయగలిగినంత పాత్రున్నారు వాటిని బలమైన కుక్కలే ఆరగించేస్తున్నాయి నాదాకారావడమే లేదు అటు వెళ్ళానా నన్ను కృరంగా అరిచేస్తూ దూరంగా తరిమేస్తాయవి పూళ్ళని మనుషులు కూలి దొరకడం లేదని మాటముల్లిలతో దూరాలకు వెళ్ళిపోతున్నారు రామస్వామి అలివేలు కూడా పెద్దిలుపెదారాలతో బయల్దేరారు

వెదుతూ వెదుతూ రాస్తామి భార్య నన్ను వొళ్ళు దువ్వి నన్ను తనతో తీసుకెడతానంది అందుకతడు గయ్యన అరిచాడు 'మనకే గతి లేక దేశం వదిలి వెళ్ళిపోతున్నాం దీన్నిక్కడికి తీసుకెళ్ళగలం బస్సుల్లో చార్జీలదగుతారు

అలివేలు నా మొహం చుట్టూ చేతులు తిప్పి ముద్దెట్టుకుని ఇసురూమంటూ మందే ఎండలో

ప్రయాణమైంది వాళ్ళను కొంత దూరం అనుసరించాను వాళ్ళు ఆదరా బాదరా కదులున్న బస్సు ఎక్కేసారు నేను దిగులుగా చూస్తూ పూర్కొండిపోయాను

నేను పైతం ఎక్కడైనా దేశం వదిలి వెలితే ఎంత బావుండును కానీ నాయిల్లు నా వాళ్ళ నా అన్నీ నా కాంట్రాక్టు వ్యాపారం ఎలా వదల్చు? అనిపిస్తుంది అయితే ఏం ప్రయోజనం? నన్ను తరిమి తరిమి అవతలికి తోలేస్తున్నారే ఈ నా అన్నవాళ్ళ ఈ ప్రపంచంలో ఎవరి కెవరు? నేను మీ యజమానినని ఎంత మొత్తుకున్నా - యిలా తయారయ్యాను ఈ జన్మిత్తాను చూడండి అని ఎంత విలపించి చెప్పుకున్నా ఈ నా అన్నవాళ్ళ నాలుగు మెతుకులు విడిలించరు కదా? ఇక వీళ్ళకి నాకు ఏమిటి సంబంధం!

నిజమే నా జన్మ కాలంలో నేను మాత్రం ఎవరికి నాలుగు మెతుకులు విడిలించాను కాబట్టి నా సొంత మనుషులు తింటుంటేనే ఓర్పులేకపోయానా? పైసా దానం ప్రాణమున్న వాళ్ళకి ఏనాడు చెయ్యలేదు కదా! ఎంతమందిని చావగొట్టాను ఎంతమందిని కూడికి దూరం చేసి మార్చి చంపాను అందుకేనాకీ జన్మాంతర ఇక్ష?

వొళ్ళంతా గడ్డ పుడ్డి బొచ్చంతా పూడిపోయింది గడ్డ దురదని కొరుక్కొని కొరుక్కొని వొళ్ళంతా పచ్చి గాయాలు బాగా చిక్కి బల్రముకలు బిటపడ్డాయి చూచిన వాళ్ళంతా ఛీ ఛీ అని అసహ్యించుకొంటున్నారు కరువు కాలేస్తుంది దోన్న చుక్క నీళ్ళ పుట్టడం లేదెక్కడా ఏడికిదు మెతుకులు కళ్ళ జూసి ఎన్నాళ్ళయింది? ధర్మ దేవతలాంటి అలివేలు ఎక్కడికెళ్ళిందో అతల్లి

రెండు రాత్రిళ్ళు రెండు పగళ్ళుగా కాళ్ళు కదలటంలేదు బొత్తగా నీరసమొచ్చి పడిపోయాను ఆకలి చచ్చే పోయింది నాలో ఒక్కోసారి పూపిరి సైతం అందక రొమ్ములు ఎగిన పడుతున్నాయి

ఈ దేహాన్ని వొడిలిపడితే ఎంత బావుండును పోయిగా గాలిలో తేలుతు పూర్వలోకాల కెళ్ళిపోవచ్చును అక్కడ ఆకలిదప్పులు ఎండవానలు కరువు కాటకాలందవు కనిరి కొద్ది మనుషులుండరు ప్రతి మొహంలోనూ దైవత్వం, ప్రేమానురాగాలు, పలకరింపులు

గతంలో ఇలాగే జబ్బునపడి పెళ్ళాం పిల్లలతో ఛీ అనిపించుకొని ఆ దేహాన్ని వొడిరాసు ఆ లోకాలకే వెళ్ళాను కానీ అక్కడి వారి ప్రేమానురాగాలు, దైవత్వాలకన్నా నా యిల్లు నా వ్యాపారం నా కాంట్రాక్టులే కావాలని కొట్టుకురాడాను ఇందుకేనా? నా వాళ్ళ చేత తరిమి కొట్టించుకోదానికేనా?

అమ్మా అమ్మా ఆయాసం ముంచేస్తుంది అయినా ఈ దేహాన్ని ప్రాణం వొడలంటుందేమిటి? ఎప్పుడు నాకు విముక్తి ఎప్పుడు నాకు విముక్తి